

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

СУЧАСНА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА

Рожок В. І.

П'ЯТА МІЖНАРОДНА ПАСХАЛЬНА АСАМБЛЕЯ «ГОСПОДИ, ГОСПОДИ, СИЛОЮ ТВОЄЮ...» – 2013: КРОКИ ВИЗНАННЯ І ТВОРЧИХ ПЕРЕМОГ

Традиційно, уже вп'яте, на другий день Світлого Пасхального Воскресіння, 6 травня 2013 року в столиці України урочисто відкрилась Міжнародна Пасхальна асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю...». Вона стала пасхальною проповіддю за допомогою унікальних творів і талантів, якими Господь наділив людину.

Проведення цієї Асамблеї вже вдруге було підтримане Міністерством культури України: її було внесено до плану державних заходів на 2013 рік. Сприяння Української православної церкви, під патронатом якої відбувався цей мистецький захід, дало можливість залучити до участі в ньому відомі духовні колективи, виготовити рекламну продукцію (банери, афіші, програми концертів), організувати концерти у провідних культурних закладах: національному заповіднику Софія Київська, храмах Києво-Печерської лаври, Золотоверхому Михайлівському соборі, кафедральному соборі Святого Олександра, Успенському соборі Києво-Печерської лаври, Свято-Введенському чоловічому монастирі, Свято-Преображенському соборі, Трапезному храмі Києво-Печерської лаври тощо. Цього року такі концерти відбувались у Національній опері України імені Т. Г. Шевченка, Великому і Малому залах НМАУ ім. П. І. Чайковського, Великому залі будинку звукозапису, а також у Чернігівській і Житомирській філармоніях. Їх успіху сприяла ретельна організаційна робота з формування концертних програм, залучення унікальних виконавців не лише з України, а й із багатьох країн Європи. Оргкомітет Асамблеї прагнув зберегти традицію проведення цього оригінального духовного свята, яке зацікавило тисячі наших братів і сестер, співвітчизників із ближнього і далекого зарубіжжя, усіх, хто вірує і вірить в ідею Світлого Пасхального Воскресіння, протистоїть несмаку, розбрату, невігластву і політичній демагогії, спираючись на високі ідеї праведності, християнського єднання, мирського благополуччя і спокою.

У П'ятій Міжнародній Пасхальній асамблеї взяли участь художні колективи і виконавці з України, Росії, Італії, Грузії, Швейцарії, Норвегії та Німеччини, підтверджуючи мистецький і духовний авторитет цього свята у світі. Вона була присвячена 1025-річчю Хрещення Русі, широко відзначеного християнами у липні 2013 року, 100-річчю Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, яка у листопаді 2013 року під егідою ЮНЕСКО святкуватиме свій ювілей. Загалом на 2013 рік припало кілька ювілейних дат: 200-річчя від дня народження геніальних реформаторів опери – великого італійця Джузеппе Верді та німця Ріхарда Вагнера; автора першої української національної опери композитора, співака й актора С. С. Гулака-Артемовського; 180-річчя Й. Брамса; 140-річчя С. В. Рахманінова. Саме С. Рахманінов спільно з іншими російськими композиторами своїм авторитетом, а

часом і матеріально сприяв свого часу відкриттю на півдні Росії, у Малоросії, першої консерваторії, залучив до цієї справи багатьох діячів культури, меценатів і просто освічених людей.

У своєму вітанні учасникам і гостям П'ятої Міжнародної Пасхальної асамблеї Міністр культури України Леонід Новохатько наголосив: *«Сердечно вітаю вас із нагоди відкриття V ювілейної Міжнародної Пасхальної асамблеї “Господи, Господи, силою твоєю...”*. Упевнений, що поєднання духовної основи та музичної культури, які упродовж віків живуть у молитвах і виявляються у творчості визначних композиторів, у виконанні талановитих музикантів сприяють розширенню творчих горизонтів та естетично-духовному вихованню нації».

Володимир Рожок, автор ідеї проведення Асамблеї, її організатор і голова оргкомітету, ректор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, звертаючись до учасників і гостей, підкреслив: *«Мистецьке Великодне свято, яке вже вп'яте відбувається на священній київській землі, приурочене до 1025-річчя Хрещення Русі та 100-річчя від дня заснування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Ці славетні дати свідчать про невмирущу силу ідей добра, духовності, які несе в собі православна віра. Переконали, що V ювілейна Асамблея, представлена мистецькими колективами з України, Росії, Молдови, Грузії, Швейцарії, Норвегії, Німеччини, наповнить ваші серця Духовністю, Світлом, Краси»*.

Митрополит Київський і Всієї України, Предстоятель Української Православної церкви Блаженніший Володимир у своєму слові до мирян, братів і сестер віри православної щиро вітав усіх зі святом свят і торжеством із торжеств – Світлим і Радісним Христовим Воскресінням: *«Пасхальна асамблея вже стала доброю традицією і духовно-культурною подією до Великодня. Концерти хорових, інструментальних і навіть хореографічних колективів створили урочистий пасхальний настрій і стали важливими свідченням нашої віри у Воскресіння Христа Спасителя і пасхальною проповіддю за допомогою творчих талантів, якими Господь наділив людину. Цього року ми відзначаємо 1025-річчя Хрещення Русі як церковно-державне свято, як свідомий вибір і святого рівноапостольного князя Володимира, і всього народу Київської Русі. Радіємо й дякуємо вам, що долучаетесь до ювілейних урочистостей. Це ще одне свідчення, що віра у воскреслого Спасителя, проповідувана апостолом Андрієм на Київських схилах і народжена у Дніпровій купелі понад тисячу років тому, є живою і перемагає. Христос – наша Пасха! І, як говориться у Псалмі, початок якого взято за девіз Міжнародної Пасхальної асамблеї, “ми будемо співати й хвалити могутність Твою” (Пс. 20)»*.

Пасхальна Асамблея-2013 стала справді грандіозною мистецькою панорамою, у якій було представлено хорову, симфонічну, камерно-інструментальну, вокальну і хореографічну культуру. Традиційно, особливе місце у програмах концертів належало духовній музиці. У мистецьких заходах взяли участь провідні хорові колективи з України, Росії, Німеччини, Швейцарії, Норвегії, Молдови, Грузії, зокрема: Національна капела «Думка», Чоловіча капела імені Л. Ревуцького, жіночий хор «Павана», академічний хор імені П. Майбороди Національної радіокомпанії України, муніципальна хорова капела «Орея» (Житомир), хорова капела імені С. Рахманінова (м. Тамбов, Росія), камерний хор “Scola cantorum” (Осло, Норвегія), жіночий хор “Cantabile” (Молдова), чоловічий ансамбль «Урмулі» (Грузія), хор Преображенського Собору “Fresco sonores”, жіночий хор Інституту музики імені Р. Глієра, камерні хори «Київ», «Кредо», «Пектораль», «Софія», «Хрещатик», ансамблі солістів «Благовість»,

“Alter ratio”, “Vox animae”, а також солісти Національної опери України, хор, оркестр і солісти Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського. У концертах взяли участь також симфонічний оркестр Національної опери України, симфонічний оркестр студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського, квартет “Post scriptum”, балет «Пори року», балет “Ensemble ultra Schall” (Базель, Швейцарія), ансамбль солістів оркестру народних інструментів імені М. Осипова (Москва, Росія), піаніст М. Банк (Росія) та багато інших. Серед учасників Асамблеї-2013 – 33 художні колективи із семи країн, їх зусиллями було проведено 25 концертів, на яких побували більше 15 тисяч слухачів.

Уперше урочисте відкриття П'ятої Міжнародної Пасхальної асамблеї «Господи, Господи, силою твоєю...» – 2013 відбулося **6 травня** в Національному заповіднику «Софія Київська», унікальній пам'ятці світової культури XI століття, яка перебуває під патронатом ЮНЕСКО. Оргкомітет запропонував під час відкриття цікаву композицію – Великодні хоріві антифони за участю чотирьох хорів: камерного хору «Кредо», ансамблю солістів хору Національної опери України, хору Спасо-Преображенського ставропігійного собору “Fresco sonoges” та камерного хору «Пектораль». Яскраве сакральне дійство було звеличене участю Блаженнішого Митрополита Київського всієї України Володимира, який у своїй пастерській промові закликав присутніх бути чесними і терплячими, готовими творити добро і вірити в торжество справедливості. Особливістю цього річного відкриття стали урочисті фанфари трубачів на Софіївській дзвіниці у виконанні студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського та святковий передзвін за участю найкращих дзвонарів Києва під орудою заслуженого артиста України, професора Г. Черненка. Продовженням урочистої частини відкриття став гранд-концерт симфонічного оркестру Академії «Хваліте Господа на струнах і органах» у Великому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України, професора Ігоря Палкіна. У першому відділенні прозвучали «Богатирські ворота» М. Мусоргського із сюїти для фортепіано «Картинки з виставки» (перекладення для симфонічного оркестру М. Равеля), симфонічні картини «Чарівне озеро» та «Кікімора» А. Лядова, фантазія на теми з опери Ж. Бізе «Кармен» для флейти і симфонічного оркестру (солістка, лауреат міжнародних конкурсів Анастасія Ганзенко) та Сюїта № 2 з музики до драми «Арлезіанка» Ж. Бізе. У другому – «Фантазія на теми Рябініна» для фортепіано з оркестром А. Аренського (соліст лауреат Міжнародних конкурсів Р. Лопатинський) та Концерт № 2 для фортепіано з оркестром С. Рахманінова (солістка лауреат міжнародних конкурсів К. Кулікова).

7 травня до 180-річчя від дня народження видатного німецького композитора Й. Брамса за підтримки Посольства Німеччини прозвучав «Німецький реквієм» у виконанні ансамблю класичної музики імені Б. Лятошинського (диригент – заслужений діяч мистецтв України, професор Ігор Андрієвський), балету “Ensemble ultra Schall” (м. Базель, Швейцарія) і солістів – О. Зайцевої і Д. Таванця. Ансамбль носить ім'я видатного українського композитора і педагога Бориса Миколайовича Лятошинського, внесок якого у розвиток національної музичної культури не можна переоцінити. Становлення і творче зростання ансамблю пов'язані з діяльністю Віктора Михайловича Іконника, видатного українського хорового диригента, народного артиста України, лауреата Державної премії України імені Т. Г. Шевченка. Саме він сприяв зародженню ансамблю і був до кінця свого життя його незмінним керівником. Цей колектив постійно збагачує свій репертуар шедеврами хорового мистецтва композиторів різних країн, епох і стилів: музика *a cappella*

доби Ренесансу й Бароко, «Висока меса», «Магніфікат», «Страсті за Матвієм» Й. С. Баха, «Пори року» Й. Гайдна, «Месія» Г. Ф. Генделя, «Ілія» Ф. Мендельсона, «Урочиста меса» Дж. Россіні, «Реквієм» В. А. Моцарта та багато інших творів європейської музичної класики. Нинішній художній керівник ансамблю – Валентина Іконник-Захарченко, народна артистка України (1983), наполегливо працює над професійним зростанням колективу. Під її керівництвом здійснено постановки «Месії» Г. Ф. Генделя, «Глорії» А. Вівальді, «Маріацельської меси» Й. Гайдна, «Ілії» Ф. Мендельсона. Диригент ансамблю – скрипаль, педагог, лауреат Національного конкурсу Ігор Андрієвський, один із найперспективніших молодих музикантів України, кандидат мистецтвознавства, професор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Для колективу це була ризикована мистецька акція, адже вперше в Україні знаменитий «Німецький реквієм» Й. Брамса не лише звучав як музичний твір, а й мав візуальний ряд: на передньому плані сцени Великого залу відомий швейцарський балет “Ensemble ultra Schall” із Базеля засобами пантоміми й хореографії відтворював складні образно-емоційні і художньо-тематичні сфери партитури. “Ensemble ultra Schall” спеціалізується на виконанні мальовничих концертів. Ультразвуковий (*ultraschall*) означає частотний спектр, який не може бути сприйнятий слухом людини. Цей динамічний ансамбль наважився заглянути в таємниці ультразвуку і зробити його видимим.

Мальовничі концерти під керівництвом цюрихської співачки і хореографа Юлії Медунго та скрипаля Олексія Вірта створено засобами різних формацій, серед яких – простір, світло, атмосфера, аудиторія. Сьогодні виконавці намагаються виконувати класичну музику доступно для сприйняття людей, які не належать до музично освічених слухачів класики і змінюють закладені в дитинстві уявлення про класичну музику, відкривають для себе щось нове в ній. Хореограф і керівник ансамблю Юлія Медунго здобула хореографічну освіту в Цюрихському університеті мистецтв, поглиблювала її у Бродвей Данс Центрі (Нью-Йорк). Вона має й музичну освіту, співає партії сопрано. З 1991 року танцювала в різних ансамблях, зокрема в Коннектикут балеті (Цюрих), оперному театрі Цюриха. У 1994 році як співачка і хореограф, вона заснувала “Pushta Company”, танцювала в “Cathy Sharp Danse Ensemble” (1999, 2002–2004). У подальшому брала участь у постановках «Чотири темпераменти» Пола Хіндеміта для “Amar Quartett” (Цюрих), «Пупетта» у новорічному концерті в театрі Люцерну. З 2009 року вона знову виступає як співачка. Юлія Медунго та хореограф Верена Вайс (Verena E. Weiss) досліджували народний танець і створили проект під назвою «Східний експеримент». З часом спільно з братом Олексієм Віртом Юлія Медунго заснувала ансамбль “Ensemble ultra Schall”. Хореографічна трактовка відомого музичного твору аж ніяк не знівельовала його тематичної драматургії, балетмейстер прагнула знайти такий темпо-ритм візуального сприйняття тексту, який би поглиблював буденний рівень вистави. Авторам постановки вдалося поєднати музику, хореографію, пантоміму і створити яскраву сценічну дію, яка запам’яталось шанувальникам мистецтва.

Приємною новиною цього урочистого вечора було виконання балету Олександра Родіна «Пори року» («Кохання, як воно є») на одну дію, чотири картини. Кожна з картин має свою назву і програму. Весна: перші зустрічі, зародження почуттів, пора надій, ілюзій, сподівань... Літо: золота пора кохання, яке зазнає перевірки часом і побутом; почуття наблизилися до свого екватора – через небажання поступитися відбуваються конфлікти, у стосунках втрачається щось важливе, розвіюються ілюзії, і вже неможливо забути, пробачити... Осінь: Він і Вона все менше тепла дарують один одному; частішають сварки, не минає гіркота образ; почуття ще не зовсім згасли –

пам'ять про минуле утримує їх. Зима: настає час стосунків, яких не має бути; час розлучитися минув, та певні обставини ще утримують їх разом, перетворюючи життя на муку; образи і докори стирають у пам'яті світлі спогади; обурення породжує брутальність, насилля, настає остаточний розрив.

Оригінальність задуму авторів балету полягає в тому, що кожна частина музичного твору написана як соло певного інструмента струнного квартету у супроводі всієї музичної групи. Весна – перша скрипка, літо – друга скрипка, осінь – альт, зима – віолончель. Струнний квінтет “Post scriptum” у складі Кирила Шарапова (перша скрипка), Віктора Іванова (друга скрипка), Андрія Чопа (альт), Ольги Жукової (віолончель), Дмитра Таванця (фортепіано) виконав прем'єрну виставу на високому професійному рівні. Цей квартет створено у травні 2006 року для музичного проекту, організованого спільно з посольствами Фінляндії, Чехії, Ізраїлю в Києві. Після блискучого виступу у вересні 2006 року музиканти вирішили продовжити творчу співпрацю як струнний квартет.

Визначними подіями для всіх прихильників класичної музики стали виступи струнного квартету на сцені Національної філармонії України з програмою (жовтень, 2007), присвяченою Едварду Елгару, а також концертні програми 2008–2012 років, у яких прозвучали камерні твори Ф. Шуберта, С. Барбера, Д. Шостаковича, Г. Ф. Телемана, Г. Ф. Генделя, І. Плейєля, В. А. Моцарта, М. Рegera, Ф. Шуберта, Р. Шумана, С. Прокоф'єва, В. Сильвестрова, П. Чайковського. Квартет постійно бере участь у концертах нового циклу Національної філармонії України «Музична культура Європи», а також у музичних фестивалях в Україні і Росії, успішно співпрацює з відомим зарубіжними виконавцями – Джонатаном Пауелом (фортепіано, Великобританія) і Дені Паскалем (фортепіано, Франція). Квартет має численні записи на Українському радіо і телебаченні, а також відеозаписи на компакт-дисках. Струнний квартет “Post scriptum” з великим успіхом бере участь у міжнародних музичних фестивалях “Zeist Music Days” (Нідерланди) та “Indian Summer in Levoca” (Словаччина).

Олексій Бусько – хореограф-постановник, провідний соліст театру «Київ-модерн-балет», лауреат міжнародних конкурсів артистів балету і хореографів-постановників. Його єдина партнерша Анастасія Харченко також відома у світі хореографії. Незважаючи на камерність твору, досить обмежені можливості у відтворенні музичного тексту, хореограф-постановник натхненно і психологічно переконливо втілює на сцені історію кохання: його народження, надії і сподівання на щастя, яке, внаслідок душевних тортур, сумнівів і трагічних колізій, пережитих героями, перетворилося на муку, насилля і зазнало краху. Талановиті виконавці цих партій розчиняються у психологічному настрої своїх персонажів, засобами хореографії відтворюють їх внутрішній стан. Балет звучить як нагадування кожному про необхідність берегти щастя, зміцнювати віру в добро і справедливість.

Оригінальну програму на Пасхальній Асамблеї-2013 виконав муніципальний академічний камерний хор «Київ» під орудою народного артиста України Миколи Гобдича, випускника Київської консерваторії імені П. І. Чайковського. Колектив заснований у грудні 1990 року, артисти хору – професійні співаки, випускники музичних академій та університетів України. У програмах хору – національна й зарубіжна музика середньовіччя, бароко, класицизму, романтизму та сучасності. Камерний хор «Київ» здійснив понад тисячу концертних виступів на сценах 214 країн світу: США, Канади, Ірландії, Шотландії, Валії, Англії, Франції, Голландії, Бельгії, Німеччини, Австрії, Італії, Данії, Швеції, Норвегії, Польщі, Угорщини, Білорусії, Росії, України. Він співав у Карнегі Холі (Нью-Йорк), Вашингтонському Національному

соборі Концертному залі Університету Дж. Мейсона (Вашингтон), Рой Томпсон Холі та Вестон Речитал Холі (Торонто), Нотр-Дам Базилика (Монреаль); концертному залі ВВС (Лондон); Нотр-Дам'ах та Катедральних соборах Франції (Руан, Реймс, Амьєн, Стразбург, Шартр, Нансі, Гавр, Ліль, Дієп, Метц), у Залі П. Кардена та Церкві святого Роша (Париж); у філармоніях Утрехта, Роттердама, Амстердама (Concertgebouw), Берліна, Мінська, Москви (концертному залі імені П. І. Чайковського), Києва, у Berliner Dom, концертних залах залі Tivoli, Marmorkirke та Domkirke (Копенгаген), в оперних театрах Мінська, Києва; концертному залі «Росія» (Москва). Колектив здійснив концертні записи і трансляції на радіо-ВВС на Англію та "World BBC", радіо Баварії, Бремен-радіо, Берлін-радіо, Кьольн-радіо, Нормандське радіо, AVRO-радіо Голландії, Польське радіо, Датське радіо з концертного залу Tivoli на Швецію, Фінляндію. Данію, Національне радіо України. Видано 37 компакт-дисків із виконанням творів національної та зарубіжної музики, більшість з яких записані вперше.

В Успенському соборі Києво-Печерської Лаври **8 травня** прозвучали «Монологи віків» відомого українського композитора Віктора Степурка, лауреата Національної премії імені Т. Г. Шевченка. Твір написаний у формі псалмодії диптихів для хору сколюючих інструментів.

Диптих 1: «Блажен муж» (пс. 1), «Не суди мене, Господи» (пс. 6), дудук соло – Армен Костандян.

Диптих 2: «Господи, Боже наш» (пс. 8), сопрано соло – Лариса Зав'ялова; «Хвалитиму Господа» (пс. 9), баритон соло – Микола Гобдич, скрипка соло – Мирослава Которович.

Диптих 3: «Господня земля» (пс. 23), «До Тебе підношу, Господи» (пс. 24), флейта соло – Богдана Стельмашенко.

Диптих 4: «Пророцтво про муки Ісуса та Його славу» (пс. 21), «Чому стоїш Ти, Господи, здалека» (пс. 9), тенор соло – Євген Надолинський, альт соло – Дмитро Гаврилець.

Диптих 5: «Господи, силою Твоєю веселиться цар» (пс. 20), «До Тебе взиваю, о Господи» (пс. 27), труба соло – Андрій Ільків.

Диптих 6: «Над ріками Вавилонськими» (пс. 137), «Визволь мене від людей лукавих» (пс. 139), віолончель соло – Іван Кучер.

Диптих 7: «Буду славити Господа» (пс. 110), «Дякуйте Господу» (пс. 135), тенор соло – Євген Надолинський, саксофон соло – Юрій Василевич.

Висока виконавська культура хору «Київ», а також участь у проєкті відомих музикантів надали цьому твору небувалої висоти звучання. Монологи свідчать про життєдайність вітчизняної хорової культури, її неоціненний вплив на формування духовності нації. Сім частин твору, у кожній з яких виконується по два псалми і звучить солюючий інструмент (дудук, скрипка, флейта, альт, труба, віолончель, саксофон, ударні), відбивають сучасні тенденції в розвитку української музично-хорової культури.

У дні Великодніх свят відзначався День перемоги над німецько-фашистськими загарбниками. **9 травня** увійшло в історію цивілізації як велике свято перемоги добра над злом, день радості зі сльозами на очах. В усіх храмах Української православної церкви відбулись поминальні молебні про загиблих і незаконно убієнних, а у Великому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського – концерт колективу Російської Федерації – Ансамблю солістів Національного академічного оркестру народних інструментів Росії імені М. П. Осипова.

Минулого року, на Четвертій Пасхальній асамблеї, виступив Національний академічний оркестр народних інструментів Росії імені М. П. Осипова під керівництвом художнього керівника і головного диригента оркестру, народного артиста Росії Володимира Андропова. Цього року колектив представляли молоді солісти оркестру. Ансамбль утворено навесні 2011 року у складі молодих виконавців, лауреатів престижних всеросійських і міжнародних конкурсів, кожен з яких – віртуоз гри на своєму інструменті. Вони становлять унікальне явище в музичній культурі Росії, їхні концертні програми розраховані на вишукані смаки і містять твори композиторів різних епох, жанрів і стилів. За цей час ансамбль виявив себе, беручи участь у міжнародних фестивалях, гастрольних турне по Росії і Європі, майстер-класах, здійснюваних під час виступів.

У першому відділенні концерту ансамблю прозвучали: Скерцо «У російському стилі» П. Чайковського; «Російська» з балету «Петрушка», Сюїта з балету «Пульчинелла» (Увертюра, Серенада, Тарантала, Токата) І. Стравінського; Соната для двох флейт (перекладення для двох домр) М. Корретта (солісти І. Колосова, Є. Мочалова); «Танець циганок» з опери «Алеко» С. Рахманінова; «Румунські танці» Б. Бартока; українська народна пісня «Ой, я знаю, що гріх маю» (солістка Д. Рубцова); російська народна пісня «Перевоз Дуня держала» в обробці О. Тарасова (солістка Д. Рубцева); Фантазія на тему української народної пісні «Їхав козак за Дунай» В. Грідіна (соліст Д. Стадник, баян). У другому відділенні були виконані: «Урочистий полонез», вальс «Спогад про Відень», мазурка В. Андрєєва; «Хора Стакато» Г. Дініку (солістка – Ю. Неверова, домра-альт); «Болгарська сюїта» В. Семенова; «Російський вальс» В. Городовської; концертні варіації для балалайки «Валянки» О. Шалова (соліст – К. Захарато); «На солнечной поляночке» (слова О. Фат'янова, музика В. Соловйова-Сєдого, солістка – Д. Рубцева); російська народна пісня «Посею лебеду» (солістка – Д. Рубцева); Фантазія на тему російської народної пісні «Утушка луговая» В. Грідіна, в обробці В. Дителя (соліст – Д. Стадник, баян); «Бариня» А. Соболева.

Вдячні слухачі неодноразово вимагали виконати твори на «біс». Баяніст-віртуоз Данило Стадник полонив публіку, яка вщерть заповнила Великий зал Академії і серед якої переважали учасники і ветерани Великої Вітчизняної війни (цей концерт був анонсований саме для них). Д. Стадник – молодий музикант, син музикантів із Запоріжжя. Він вразив слухачів неперевершеною технікою, яскравими тембральними барвами, умінням філігранно розкрити тему виконуваного твору. У Фантазії на тему української народної пісні «Їхав козак за Дунай» В. Грідіна виконавець створив переконливий образ молодого воїна, який самовіддано захищає рідну землю.

Унікальну віртуозну техніку виявили Ю. Неверова, виконуючи «Хору Стакато» Г. Дініку на домрі-альт, та лауреати міжнародних конкурсів К. Захарато (Концертні варіації для балалайки «Валянки» О. Шалова) і дует домристок І. Колосова та Є. Мочалова, співачка Д. Рубцева під час виконання російських народних пісень.

Загалом Росія на всіх Пасхальних асамблеях гідно представляла свої найкращі колективи і виконавців. Згадаймо величезний успіх виступів хору «Оптина пустинь» із Санкт-Петербурга, хору студентів Санкт-Петербурзької духовної семінарії, володаря першої премії Міжнародного конкурсу імені П. Чайковського, віолончеліста Д. Шаповалова, хору Свято-Данилова монастиря тощо.

Оргкомітет Асамблеї висловлює щиро вдячність Посольству Росії в Україні й особливо Послу М. Ю. Зурабову, директору представництва Росспівробітництва в Україні К. П. Воробйову та генеральному директору «Держконцерту» Росії О. В. Краутеру за розуміння важливості гуманітарного співробітництва між слов'янськими народами, за допомогу у проведенні унікальних мистецьких акцій.

Учасники Пасхальних асамблей у ці дні виступали у різних регіонах України. Так і цього року, у концертному залі Чернігівського музичного училища імені Л. Ревуцького **10 травня** відбувся концерт ансамблю солістів Національного академічного оркестру народних інструментів Росії імені М. Осипова.

Стало традицією також представляти нові творчі колективи, концертні програми виконавців. Тому в цей день на Теремках-2 відбулася презентація хору “Fresco sonores” Спасо-Преображенського ставропігійного Собору, створеного з благословення Його Високопреосвященства Архієпископа Переяслав-Хмельницького і Вишневецького Олександра (Драбинко) за підтримки ктитора храму Ігоря Володимировича Лисова. Першим богослужінням хору стала Божественна літургія в Неділю урочистості Православ'я. У складі соборного хору – православні півчі, серед яких студенти провідних мистецьких навчальних закладів столиці, професійні співаки, любителі церковного співу. У репертуарі – зразки богослужбового співу київської церковно-співочої традиції – розспіви київський та києво-печерський, острозький, почаївський наспіви, гармонізації та оригінальні твори композиторів київської школи. Перший концерт хору відбувся 18 травня 2013 року в домашній церкві Благовіщення пресвятої Богородиці в Митрополичих палатах Софії Київської. Колектив записав свій перший CD-диск «Воспойте Господеві піснь нову» до 1025-річчя Хрещення Русі. Очолює хор регент Олександр Леонідович Тарасенко, заслужений діяч мистецтв України, церковний диригент із 25-річним регентським стажем.

У концерті-презентації прозвучали твори української хорової класики, сучасних композиторів: концерт № 1 «Воспойте Господеві піснь нову» Д. Бортнянського, «Тропар святому Благовірному Великому князю Володимирі» Л. Васіної, Острозький наспів «Взбранной Воеводи» (соло – О. Лось), розспів Києво-Печерської Лаври стихіра на літї «Земле Русская» (кононарх – О. Лось), концерт «Приїдіте, стецемся» І. Домарацького (диригент – О. Лось), концерт № 22 «Ти моя кріпость, Господи» А. Веделя (соло – Оксана Тарасенко, Соломія Тарасенко, Олена Шевчук, Анатолій Погребний, Іван Ярема), «Херувимська піснь» К. Стеценка, Кант Почаївський Божій Матері «Ой, зійшла зоря» М. Леонтовича (соло – С. Сердюк), Псалма св. Великомучениці Варварі «Покой, благодать» О. Кошиця, Кант Великодню «Христос воскрес» Я. Яциневича, «Под твою милость» О. Тарасенка (соло – Оксана Тарасенко), «Молитва за Україну» М. Лисенка, святковий передзвін Корільйону Спасо-Преображенського собору.

Цього ж дня у Костелі святого Олександра відбувся концерт вокального ансамблю сучасної музики “Alter Ratio” під орудою Ольги Приходько. У тематичному циклі «Споконвіку було слово» прозвучали такі твори: «Восресення день» перша пісня пасхального канону, глас 1 візантійський наспів, псалом 117 «Хвалите Господа вси язицы», псалом 131 «Господи, не вознесєся сердце мое», “Da pacem Domine” Арво П'ярта, «Благого Царя Благая Мати», “Alleluia”, «Страстная седмица» № 7, «Воскресение Твое» С. Луньова, «Херувимська», Sanctus, Benedictus К. Пендерецького, «Чотири молитви Франциска Ассізького» № 1, № 3, № 4 Ф. Пуленка.

Вокальний ансамбль сучасної музики “Alter Ratio” був створений для виконання сольних ансамблевих і хорових творів ХХ – ХХІ ст. Колектив прагне розширити межі академічного вокального виконавства, опанувати нетрадиційні вокальні техніки, набутти сценічного досвіду. У складі ансамблю – студенти і випускники Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, лауреати всеукраїнських та міжнародних конкурсів, учасники українських та європейських фестивалів. Ансамбль брав участь у фестивалях «Київ-Музик-фест», «Міжнародна Пасхальна асамблея», «Гоголь-фест».

Ансамбль “Alter Ratio” – це школа виховання альтернативної виконавської свідомості, гнучкої, рухливої, готової до всього нового у сфері сольного і хорового співу, відкритої до сміливих композиторських і режисерських експериментів.

Щороку в Іспанському місті Толоса відбувається міжнародний хоровий конкурс, у якому визначаються найкращі колективи і їм присуджуються Гран-Прі. Такої високої честі були удостоєні: 2000 року – жіночий хор Київського музичного училища імені Р. Глієра (диригент – Галина Горбатенко); 2011 року – академічна житомирська хорова капела «Орея» (диригент – Олександр Вацек), 2012 року – київський камерний хор «Кредо» (диригент – Богдан Пліш). Під час Асамблеї-2013 було запропоновано провести гала-концерт хорів, лауреатів цього міжнародного хорового конкурсу у м. Толоса (Іспанія).

Крім названих українських хорових колективів, у гала-концерті взяв участь хор із Норвегії (диригент – Тоне Б'янка), володар Гран-Прі 2005 року. Цей відомий у Європі хор уперше прибув в Україну. Його 33 співаки і диригент прагнули показати яскраве вокально-хорове дійство, яке запам'яталося слухачам оригінальними трактовками творів, ансамблевою злагодженістю, інтонаційною довершеністю, яскравими тембральними барвами. Від заснування хор “Scola cantorum” мав великі амбіції. Він набув міжнародної репутації, виконуючи лише сучасні твори. Ці досягнення колективу стали можливими завдяки Кнуту Ністедту (Knut Nystedt, 1915), органісту, композитору, диригенту, який повернувся до Норвегії 1964 року після навчання у США і заснував хор на музичному відділенні університету в Осло. У хорі й сьогодні співають вихованці цього навчального закладу, а також випускники Норвезької музичної академії. Американська хорова традиція, у якій навчався Кнут Ністедт, полягає у виконанні нової музики, цей досвід він використовує і в Осло. Музика Кнута Ністедта стала органічною складовою репертуару хору.

Тоне Б'янка (Tone Bianca Sparre Dahl) стала диригентом цього колективу 2002 року, вона впевнено зміцнює його позиції в музичному світі, співпрацюючи з провідними музикантами й ансамблями (оркестр Норвезького радіо, “Norwegian Wind Ensemble” та “Nordic Voices”), метал-групою “Dimmu Borgir”, має багатий репертуар, у якому, крім сучасної музики, є й народна. Протягом останніх кількох років хор побував в Італії, Швеції, Фінляндії, Південній Кореї, Росії, Данії. Тоне Б'янка продовжує традицію, яку започаткував Кнут Ністедт, – виконання хором творів сучасних композиторів. Як співачка і піаністка, вона тренувалася в Угорщині, а з часом здобула освіту як хоровий диригент у Норвезькій музичній академії. Очолюючи “Scola cantorum” з 2002 року, вона деякий час була керівником Норвезької студентської хорової асоціації, а протягом 2012–2013 рр. – диригентом Норвезького молодіжного хору. Крім Норвезької музичної академії, Тоне Б'янка викладає на музичному відділенні Вальфдорської школи в Осло, постійно отримуючи запрошення провести семінари і практикуми по всій Норвегії та за її межами, прочитати лекції з питань спілкування та роботи з хором. Вона є автором книги «Хор. Спів – Керування – Спілкування».

У другому відділі концерту виступав інший володар Гран-Прі, здобутого в Іспанії, – житомирська академічна хорова капела «Орея», яку 1986 року заснував Олександр Вацек, український диригент, хормейстер. Починаючи з 1990 року, цей колектив виборов на хорових конкурсах сім «Гран-Прі» (1993 – у м. Майнгаузен, Німеччина; 1995 – у м. Тур, Франція; 1996 – у м. Лінденхольцхаузен, Німеччина; 1998 – у м. Монтрьо, Швейцарія; 1999 – у м. Вернигерод, Німеччина; 2008 – у м. Київ; 2008 – у м. Марібор, Словенія) та посів 23 перших місця на міжнародних конкурсах хорового мистецтва. Це найоригінальніший український мішаний хор

у складі 28 співаків. У 1997 році Марсель Корнелю, президент французького фестивалю хорів-лауреатів, наголосив, що це один з чотирьох найкращих хорів світу, який він коли-небудь чув. А 2009 року Келлі Парк, художній керівник міжнародного хорового фестивалю в м. Інчон (Південна Корея), сказав, що цей колектив утворює нові світові стандарти хорового мистецтва і є найкращим послом України за всі роки.

Олександр Вацек (1955) – хормейстер, диригент, викладач вокалу, член журі міжнародних хорових конкурсів, ведучий майстер-класів, аранжувальник. Блискуче дібраний ним репертуар капели, високопрофесійні солісти, яким позаздрили б і столичні мистецькі колективи, чистота інтонування, неперевершений ансамбль усіх груп забезпечили «Ореї» великий успіх і на київській сцені.

У Золотоверхому Михайлівському соборі цього ж дня відбувся концерт духовної музики у виконанні муніципального академічного хору «Хрещатик» (диригент – Павло Струць) та ансамблю солістів «Благовість» (диригент – Сергій Адаменко). У виконанні хору звучала музика сучасних українських композиторів: «Преславна Преснодіво» Б. Фільц, «Святий Боже» М. Шука, «Херувимська» І. Тилика, «Молитва» О. Рима, «Псалом № 132» О. Яковчука, «Праведная душе» В. Зубицького, «Спаси мене Боже» М. Скорика, «Достойно есть» Лесі Дичко.

Хор «Хрещатик» 1994 року заснувала заслужений діяч мистецтв України Лариса Бухонська. У 1999 році хор набув статусу професійного мистецького колективу. Від серпня 2007 року його очолив заслужений артист України П. Струць, який тривалий час працював тут диригентом хору. Жанровий і технічний діапазони хору, практично, не обмежені, чистота і краса звуку, глибока поетичність, виявлення глибинної драматургії творів характеризують віртуозну виконавську майстерність колективу, якому підвладне виконання найрізноманітніших творів із скарбниці світової спадщини: від західноєвропейської і української класики до сучасних обробок фольклорної і популярної музики. Та головним для «Хрещатика», починаючи від першого його концерту, є виконання музики сучасних українських композиторів, тому за роки своєї творчості колектив виконав понад 800 творів, зокрема близько 300 прем'єр. Тільки протягом останніх двох років у межах національних і міжнародних фестивалів («Золотоверхий Київ», «Музичні прем'єри сезону» і «Київ-Музик-Фест») виконав 553 світових прем'єри, серед яких переважна більшість – це твори сучасних українських композиторів.

Ансамбль солістів «Благовість» продемонстрував високу майстерність, виконуючи твори української духовної хорової класики. Красиві голоси, неперевершена ансамблева злагодженість надали можливість співакам створити в одному із центральних храмів Української Православної церкви Великодне хорове свято. У складі колективу, утвореного 1992 року, лише 14 музикантів, кожен з яких є і солістом, і ансамбістом, і хормейстером. Таке поєднання вокальних даних з високою професійною майстерністю дає змогу наповнити звуком найбільші концертні зали, створити унікальні програми – від сольних концертів окремих співаків до виконання хорових кантат і мес. «Диво срібного багатоголосся», «Маленька перлина великого мистецтва», «Музика, яка лине від серця до серця» – такі відгуки преси про виступи ансамблю не тільки в Україні, а й у США, Франції, Великобританії, Ірландії, Голландії, Польщі, Німеччині, Бельгії, Естонії, Росії. У репертуарі колективу – вітчизняна та світова духовна музика, українські народні пісні, колядки і щедрівки, твори сучасних українських і зарубіжних композиторів. Ансамбль брав участь у концертних постановках опер «Алкід» Д. Бортнянського, «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського, «На русалчин Великдень» М. Леонтовича, «Сестра Анжеліка»

Дж. Пуччіні (уперше в Україні). Це чи не єдиний в Україні колектив, який пропагує засобами музики високу українську поезію, створивши зокрема цикл «Поезія в музиці» з музичних творів на слова Т. Г. Шевченка (запис унікальної програми зберігається у фондах Національного музею Т. Г. Шевченка), Лесі Українки, І. Франка, А. Малишка, П. Тичини, В. Сосюри. Багато записів ансамблю – у фондах Національного радіо України.

У Великодній програмі 2013 року ансамбль виконав такі твори: «Христос воскрес» і «Ангел вітав» М. Вербицького (солісти – Н. Жвінклієне, А. Рибак, І. Лазебник, В. Кальченко, Н. Річняк), «Пасхальний канон» К. Стеценка (солісти – Н. Жвінклієне, А. Рибак, Є. Бондарчук), «Через поле широке» П. Гончарова (солісти – Т. Кумановська, Д. Сагіров), «Христос воскрес» А. Кастильського, «Камо поїду» М. Лисенка (солісти – Н. Жвінклієне, В. Хабарова, Є. Бондарчук, Р. Юрків), «Христос воскрес» А. Гнатишина (солістка – Т. Кумановська), «Хваліте ім'я Господнє» Д. Хрїстова (соліст – Н. Річняк), «У Царстві Твоїм» М. Леонтовича (соліст – Д. Сагіров), «Хай воскресне Бог» Д. Бортнянського (солісти – Т. Кумановська, В. Хабарова, Є. Бондарчук, Д. Сагіров, Р. Юрків), Кант Великодню Я. Яциневича.

Центральною мистецькою подією П'ятої Міжнародної Пасхальної асамблеї-2013 стало виконання **12 травня** в Національній опері України безсмертного «Реквієму» Дж. Верді. Показово, що 10 жовтня 2013 року весь світ відзначатиме 200-річчя від дня народження геніального італійського композитора, реформатора опери. До втілення проекту Пасхальної асамблеї активно долучились Посольство Італії в Україні та Італійський інститут культури в Україні. У своєму вітанні Надзвичайний і Повноважний посол Італії в Україні Фабріціо Романо наголосив:

«Цього року нам випала чудова нагода відзначити відразу три знаменні ювілеї: 1025-річчя хрещення Київської Русі, 100-річчя заснування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського і, звичайно, 200-річчя від дня народження великого італійця Джузеппе Верді. Я надзвичайно радий, що спільними зусиллями нам вдалося організувати таку символічну подію в культурному житті наших країн, адже саме сьогодні на головній оперній сцені України прозвучить шедевр світової музичної скарбниці – Реквієм. Сьогодні цей геніальний твір Верді виконуватимуть колишні студенти Академії, які нині є солістами Київської опери у супроводі оркестру і трьох хорових колективів: хору Національної опери України, Національної заслуженої академічної капели України “Думка” і студентського хору Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Щиро дякую Міністру культури України Леоніду Новохатьку, генеральному директору Національної опери України Петру Чуприні і ректору НМАУ ім. П. І. Чайковського Володимирі Рожку, без особистого сприяння яких здійснити цю знакову подію було б не можливо. З особливою вдячністю хотів би відзначити цінну підтримку нашого офіційного партнера “Правекс-Банку”, банку міжнародної групи INTESA SANPAOLO, який завжди активно сприяє реалізації італійсько-українських мистецьких акцій. Такі спільні проекти є прикладом взаємного культурного збагачення і запорукою зміцнення дружніх відносин між нашими країнами. Переконаний, що цей чарівний вечір подарує усім італійське тепло, травневий настрій, невечірнє натхнення і вир незабутніх емоцій».

Масштабне виконання «Реквієму» Дж. Верді вперше відбулось у Києві у квітні 1980 року. Це був особливий задум видатного українського диригента Стефана Турчака. Він усе своє творче життя мріяв здійснити унікальну постановку цього твору, який

своїм драматизмом, внутрішньою експресією, глибокими філософськими узагальненнями відповідав темпераменту і характеру великого Маестро. С. Турчак не просто диригував – він живописав, кожним своїм нервом відчував глибокий емоційно-філософський зміст твору, особливо його завершальну частину “Libera me” (Позбав мене). Тоді, на початку 80-х років ХХ ст., сповнених глобальних соціальних змін у світі, «Реквієм» звучав як передчуття краху ідей і мрій, які так і не збулися, трагедії цілих поколінь, країн і народів, як виклик на шляху до демократії і гуманізму. Твір виконували хор і оркестр Державного академічного театру опери і балету України імені Т. Г. Шевченка, Державна академічна хорова капела України «Думка» (керівник – М. М. Кречко), найкращі співаки театру – Г. Ципола (сопрано), Г. Туфтїна (меццо-сопрано), А. Солов’яненко (тенор), А. Кочерга (бас).

Виконання «Реквієму» під час Пасхальної асамблеї-2013 присвячувалося, крім ювілею Дж. Верді, 100-річчю Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського та 1025-річчю Хрещення Русі. У межах проекту «Визначні випускники Академії – ювілею Alma Mater» виступили відомі у світі солісти Національної опери України, випускники НМАУ ім. П. І. Чайковського: Л. Монастирська (сопрано), А. Швачка (меццо-сопрано), М. Дідик (тенор), С. Ковнір (бас). Уперше твір виконували три академічні хорові колективи – хор Національної опери України (хормейстер Лев Венедиктов), Національна академічна капела України «Думка» і хор студентів НМАУ імені П. І. Чайковського (хормейстер Євген Савчук), симфонічний оркестр Національної опери України (диригент Микола Дядюра). Це величне музично-сценічне дійство стало подією в культурно-мистецькому житті України й Італії. У своєму вітанні генеральний директор Національної опери України П. Чуприна підкреслював:

«Двохсотріччя видатного італійського композитора Джузеппе Верді – подія світового значення. І не тільки в музичному вимірі. У його особі постав митець-громадянин, палкий патріот, якому випало своєю творчістю надихати італійців на боротьбу за свободу і незалежність. Він був серед тих, хто створив нову Італію і возвеличив її у своїй творчості, зокрема і в безсмертному “Реквіємі”. Незважаючи на форму заупокійної церковної відправи, “Реквієм” сприймається як величний гімн вічному життю, дарованому нам Господом. Це твір бездоганної краси і просвітління, гармонії і духовного проникнення, незбагненної сили одкровення, який не полишає байдужою жодну людину, що доторкнулася до нього душою і серцем.

Можемо пишатися тим, що відразу після виконання “Реквієму” в Мілані, Лондоні та Петербурзі він прозвучав на сцені Київської опери, значно раніше, ніж у Парижі, Відні чи Берліні, що свідчить про статус нашого чарівного міста як одного з найбільш музикальних у Європі.

Опери Джузеппе Верді завжди перебували в епіцентрі музичного життя Києва. Майже всі вони були втілені на сцені Національної опери України. Дж. Верді був і залишається великим майстром звуку і водночас великим сучасником усіх прийдешніх поколінь. Сьогодні оперний театр не може існувати без Дж. Верді, як і сучасна цивілізація – без його музики. Славимо великого Верді, митця, який завжди з нами!».

Усі сім частин заупокійної меси у виконанні Гранд-оркестру Національної опери України і філігранно витончені хори прозвучали емоційно піднесено, з яскравим контрастним зіткненням тем-образів, пристрасною інтерпретацією сольних партій, і особливо оркестру.

Одкровенням Міжнародної Пасхальної асамблеї–2013 став виступ Тамбовського камерного хору імені С. В. Рахманінова з Російської Федерації, який 2013 року відзначає своє двадцятиріччя. Він, як академічний хор, органічно поєднує традиції вітчизняного вокально-хорового мистецтва із сучасними досягненнями хорової культури, дотримується нової музично-хорової стилістики, синтезу мистецтв (хоровий театр). У репертуарі хору – понад 500 творів: від хорових мініатюр до опер і ораторій, російська і зарубіжна класика, світська і духовна, старовинна і сучасна музика, російські народні пісні й пісні народів світу. Хор виконує майже 300 творів російських і зарубіжних композиторів, зокрема: «Вечерний звон» (обробка О. Ларіна), «Звонят ко всенощной» О. Ларіна, «Літургія Іоанна Златоуста» (фрагменти) С. Рахманінова, російські пісні та романси. У виконанні арт-студії «П'ятий океан» прозвучали: «Пойду ль я, вийду ль я» (обробка М. Гоголіна), «Самаргородок» (обробка К. Білоногова), «Тонкая рябина» (обробка С. Єкімова), «Барыня» (обробка А. Новікова), Фантазія на теми російських пісень і романсів О. Хромушина, кантата «Песни Тамбовского края» О. Ларіна, а також народні пісні «Взойдёт солнце, взойдёт красно», «Баюкалка», «У бабушки был козёл», «Хороводная», «Танечка», «А трубушку трубят», «Частушки», «Горы», «У ворот гусли ударили». Особливе місце в репертуарі хору належить фольклору тамбовського краю і творам російських композиторів, створених на тамбовській землі. У 2008 році композитор Олексій Ларін написав для цього колективу кантату «Пісні Тамбовського краю».

У 1996 році за пропаганду хорового мистецтва, виконавську майстерність і вагомий внесок у розвиток музичної культури колективу було присвоєно ім'я С. В. Рахманінова. Камерний хор імені С. В. Рахманінова – лауреат перших премій міжнародних хорових конкурсів в Росії, Польщі, Італії – брав участь у багатьох міжнародних фестивалях, виступав у Франції, Італії, Угорщині.

До 140-річчя від дня народження С. Рахманінова у Трапезному храмі Києво-Печерської Лаври **12 травня** після вранішньої служби було виконано його «Літургію Іоанна Златоуста», твір оригінальний, сповнений глибокого змісту і філософських узагальнень.

13 травня, за традицією Пасхальної асамблеї, Тамбовський камерний хор приймали в Житомирі – в обласній філармонії імені С. Ріхтера відбувся концерт колективу. У програмі прозвучали: «Благослови, душе моя, Господа», «Слава Отцу» и «Единородный Сыне», «Во царствии Твоем», «Придите, поклонимся», «Господи, спаси благочестивыя» и «Святыи Боже», «Сугубая ектения», «Иже херувимы», «Верую», «Милость мира», «Тебе поем», «Достойно есть», «Отче наш», «Хвалите Господа с небес», «Благословен грядый» и «Видехом свет истинный», «Да исполнятся уста наша», «Буди имя Господне», «Многолетие».

Ще однієї ювілейної дати не обійшли увагою організатори Міжнародної Пасхальної асамблеї-2013. До 170-річчя від дня народження видатного норвезького композитора Е. Гріга у Трапезному храмі Києво-Печерської Лаври 13 травня відбувся концерт хорової музики відомого хору “Scola cantorum” з Осло. Цей колектив популяризує твори світової і вітчизняної класики.

14 травня вперше із сольним концертом виступив хор студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського під керівництвом професора Євгена Савчука. Після щойно завершених державних іспитів колектив був у прекрасній виконавській формі. Гасло концерту: «Диригують випускники ювілейного року». На сцені Великого

залу Академії диригували найкращі випускники 2013 року. У виконанні Г. Репетівської, В. Новаковця, О. Маруняк та І. Кондратенко прозвучали «Літургійні словослів'я», «Достойно есть» та «Да исполнится» М. Шука, «Три хори з музики до драми О. Толстого «Царь Федор Иоаннович» Г. Свиридова, «Херувимская песнь», «Милость мира» і «Тебе поем» П. Чеснокова, «Всенощное бдение» («Ныне отпускаеши» и «Великое славословие») С. Рахманінова та Духовний концерт № 26 «К тебе, Господи, воззову» А. Веделя. Експериментальна робота керівника хорового колективу Є. Савчука і студентів увінчалась успіхом – виступали зрілі, добре підготовлені професійні музиканти, які не лише впевнено керували хором, а й домагались точного виконання авторського задуму.

У 2013 році відзначається 75-річчя Оперної студії Академії, засновниками якої були визначні майстри: співаки О. Муравйова, В. Цветков, М. Донець-Тессейер, диригенти В. Дранишников, В. Пірадов, режисери О. Колодуб, Ю. Лішанський та інші. Нині Оперна студія – це унікальний навчальний оперний театр, у якому навчаються, удосконалюють свою майстерність майбутні оперні співаки, симфонічні і хорові диригенти, режисери музичного театру. У межах Асамблеї **15 травня** у Великому залі відбувся Гранд-концерт «Сторінками опери», у якому взяли участь студенти-лауреати престижних національних і міжнародних конкурсів та асистенти-стажисти та солісти Оперної студії. У програмі звучали твори вітчизняної і світової класики, сучасних композиторів: увертюра до опери «Севільський цирульник» Дж. Россіні; полонез з опери «Євгеній Онегін» П. Чайковського у виконанні оркестру Оперної студії; арія Греміна з опери «Євгеній Онегін» П. Чайковського у виконанні соліста Національної опери України Сергія Скубака; «Застольна» з опери «Травіата» Дж. Верді у виконанні солістки Національної опери України Зої Рожок та соліста Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Максима Куценка; арія селянина з опери «Розумниця» К. Орфа у виконанні соліста Національної опери України, соліста Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Андрія Гонюкова; арія Ленського з опери «Євгеній Онегін» П. Чайковського у виконанні соліста Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва, соліста Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Михайла Гнатюка; мелодія для флейти з опери «Орфей» К. В. Глюка у виконанні солістки оркестру Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Світлани Іванової; арія Еврідіки К. В. Глюка у виконанні студентки третього курсу НМАУ ім. П. І. Чайковського Тамари Смирнової; Арія Фігаро з опери «Севільський цирульник» Дж. Россіні у виконанні соліста Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва, соліста Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Михайла Гуменного-Петрівського; каватина Розіни з опери «Севільський цирульник» Дж. Россіні у виконанні солістки Київського національного академічного театру оперети, солістки Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Галини Григорчак; Іспанський танець з опери «Травіата» Дж. Верді у виконанні балету Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського; «Хабанера» з опери «Кармен» Ж. Бізе у виконанні солістки Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва, солістки Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Мирослави Гаврилюк і солістів балету; Антракт до третьої дії опери «Кармен» Ж. Бізе; дует Іоланти і Водемона з опери «Іоланта» П. Чайковського у виконанні асистентки-стажистки НМАУ ім. П. І. Чайковського Юлії Литвинової і Максима Куценка; Гопак з опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського; пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка» М. Лисенка у виконанні студентки п'ятого курсу

НМАУ ім. П. І. Чайковського Юлії Бровій; дует Одарки і Карася з опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського у виконанні соліста Національної опери України, соліста Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Андрія Гонюкова і солістки Оперної студії Валентини Андреєвої; Молитва Андрія з опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського у виконанні солістів Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського Максима Куценка, Михайла Гнатюка, студентського хору і хору Оперної студії НМАУ ім. П. І. Чайковського.

У Великому залі Будинку звукозапису цього ж дня відбулась презентація нотної збірки «Кирило Стеценко. Духовні твори»¹. Хорові антифони виконували муніципальний академічний хор «Київ» (диригент Микола Гобдич), а також муніципальна академічна чоловіча хорова капела імені Л. Ревуцького. Капела ім. Л. Ревуцького створена 1969 року, її творчість спрямована на українське духовне, музичне і культурне відродження. Учасники хору розшукують, виконують і записують забуту українську хорову музику, колядки, щедрівки, історичні, козацькі, чумацькі, рекрутські, стрілецькі, повстанські та інші народні пісні, старовинні канти, київські розспіви і розспіви Києво-Печерської лаври, твори Д. Бортнянського, М. Березовського, А. Веделя, М. Лисенка, К. Стеценка і багатьох інших українських композиторів. Колектив також пропагує творчість сучасних українських композиторів. У його репертуарі, крім української музики, є зразки слов'янської і зарубіжної церковної і класичної хорової музики як *a cappella*, так і в супроводі симфонічного оркестру чи органу.

Свідченням високого мистецького рівня колективу є його участь у багатьох престижних міжнародних музичних фестивалях. Художній керівник – заслужений діяч мистецтв України Юрій Курач, диригент – заслужений діяч мистецтв України Володимир Курач.

Жіночий хор «Павана» створений 1985 року на музично-педагогічному факультеті Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Його художнім керівником ось уже протягом 25 років є Людмила Байда, випускниця Київської консерваторії, заслужений діяч мистецтв України, лауреат премії імені М. В. Лисенка, відмінник освіти, професор. У репертуарі хору – музика різних епох і стилів: старовинна і сучасна духовна, західна і сучасна українська, традиційні обробки народних пісень і сучасні неофольклорні композиції. Колектив плідно співпрацює з видатними сучасними українськими композиторами (Є. Станковичем, Л. Дичко, М. Скориком, В. Зубицьким, І. Щербаковим, А. Гаврилець, В. Степурком, Ю. Алжневим, І. Алексійчук, М. Шухом), які присвячують свої твори «Павані» і дарують їй перше їх виконання.

Хор «Павана» – володар «Золотого диплому» міжнародного хор-фесту «Академічна Банска-Бистриця» (1989), Гран-Прі II Всеукраїнського хорового конкурсу імені М. Леонтовича (1997), Гран-Прі Всеукраїнського фестивалю вокально-хорового мистецтва (2010), постійний учасник міжнародних фестивалів сучасної і старовинної української музики «Київ-Музик-Фест», «Музичні прем'єри року», «Співочий Собор», «Гоголь-фест», міжнародного хорового фестивалю «Золотоверхий Київ» (1996–2009), багатьох мистецьких заходів у столиці та в Університеті. Цей колектив має численні фондові записи на національному, зарубіжному радіо та телебаченні, записи на компакт-дисках творів сучасних українських композиторів. На замовлення

¹ Стеценко К. Духовні твори / Кирило Стеценко ; ред.-упоряд. М. М. Гобдич. – К. : Фенікс, 2013. – 404 с. – (Бібліотека хору «Київ»).

фірми «DOTCOM BEKORDS» (Канада), 2004 року було випущено CD «Щедрик», а 2009 – записано CD «Веснянки-гаївки».

Академічний хор імені Платона Майбороди Національної радіокомпанії України (Хор Українського радіо) є одним з найавторитетніших хорових колективів. Заснований 1932 року, він сприяв розвитку української хорової культури, професійного хорового виконавства у сфері радіомовлення, розпочав історію вітчизняного радіофіру. Хор Українського радіо має багату історію, виконавські традиції, багатий репертуаром, він здійснює значний внесок в культуру і духовну скарбницю українського народу. За 80 років активної творчої діяльності хор здійснив кілька тисяч концертних виступів, провів майже тисячу радіофірів, створив понад 10 тисяч фондових записів, серед яких і музика до кінофільмів, документальних, наукових стрічок, анімаційних фільмів. Це високопрофесійний колектив, один із найкращих інтерпретаторів духової музики, обробок українських народних пісень, творів сучасних композиторів, шедеврів світової класики. Історія цього колективу пов'язана з іменами найвідоміших митців ХХ – ХХІ ст.: Г. Таранова, О. Мінківського, В. Мінька, Ю. Таранченка, Г. Куляби, В. Мальцева, П. Муравського, П. Скоромного. Нині художнім керівником і головним диригентом академічного хору Українського радіо є заслужена артистка України, кандидат мистецтвознавства Юлія Ткач.

Автором ідеї і керівником проекту хорових антифонів «Стеценків Великдень» став народний артист України М. Гобдич, він розробив і втілює сценарій концерту у дні роботи Асамблеї-2013.

А. Вступ:

– вступне слово Кирила Стеценка (онук композитора, заслужений артист України);

– привітальне слово Володимира Рожка (ректор НМАУ, керівник МПА).

1. ПАСХАЛЬНА УТРЕНЯ.

– Воскресіння Твоє, Христе Спасе. Виконують: Камерний хор «Київ», жіночий хор «Павана», Чоловіча капела імені Л. Ревуцького.

В. Презентація видання «Кирило Стеценко. Духовні твори»¹:

– виступили автор монографії «Кирило Стеценко», автор вступної статті до презентованого нотного видання, доктор мистецтвознавства Лю Олександрівна Пархоменко: «Про значення видання “Кирило Стеценко. Духовні твори”».

2. ВІНЧАННЯ (Блаженні всі; Ісайє, ликуй!).

3. ВСЕНІЧНА (Богородице-Діво; Велике Славослів'я). Виконує Камерний хор «Київ».

С. Сакральне слово отця Кирила Стеценка:

– виступила авторка книги «Якою мовою молилась давня Україна»² кандидат філологічних наук Ганна Куземська («Про українську транслітерацію у творах К. Стеценка»).

---

¹ Стеценко К. Духовні твори / Кирило Стеценко ; ред.-упоряд М. М. Гобдич. – К. : Фенікс, 2013. – 404 с. – (Бібліотека хору «Київ»).

² Куземська Г. Якою мовою молилась давня Україна: правила української транслітерації церковнослов'янських текстів / Ганна Куземська. – Вид. 2-е, доопр. і допов. – К. : КЖД «Софія», 2012. – 112 с. : 165 іл.

4. ДРУГА ЛІТУРГІЯ СВ. І. ЗОЛОТОУСТОГО (Благослови, душе моя, Господа; Єдинородний Сину; Святий Боже; Херувимська; Милість; Достойно є; Нехай повні будуть; Нехай буде благословенне). Виконує Камерний хор «Київ».

Д. Про унікальність видання «Кирило Стеценко. Духовні твори»:

– виступив видавець першої збірки духовних творів Кирила Стеценка, рецензент презентованого видання, кандидат мистецтвознавства Мстислав Юрченко («У чому ж новизна видання?»).

5. ПАНАХИДА (Зі святими упокой).

6. ПАСХАЛЬНА УТРЕНЯ (Воскресіння день; Ангел звістив; Христос Воскрес). Виконують: Академічний хор ім. Майбороди, Жіночий хор «Павана», Чоловіча капела імені Л. Ревуцького, Камерний хор «Київ».

Академічний камерний хор імені Д. Бортнянського із Чернігова брав участь у всіх Пасхальних асамблеях попередніх років. Він створений 1996 року, його організатором і першим творчим керівником колективу був відомий хоролий діяч, педагог і диригент, заслужений діяч мистецтв України Любомир Боднарук. У колективі співають найкращі ансамблеві вокалісти Чернігівського краю. За 16 років діяльності репертуар хору збагатився до 300 хороливих творів і циклів, створених протягом XII – XXI ст. З хором працюють диригенти з Німеччини і Нідерландів. Цей колектив виступає в Україні і за її межами – у Німеччині, Польщі, Росії, Білорусі тощо, брав участь і став лауреатом хороливих міжнародних фестивалів «Галицькі передзвони» (Івано-Франківськ, 2000), «Мрії» (Львів, 2001), «Карміна – 2000» (Глівіце, Польща). На конкурсі камерних хорів «Вікторія – 2001» (Ялта) хор виборов «Гран-Прі». Наказом Міністерства культури і туризму України 2008 р. камерному хору імені Д. Бортнянського присвоєно високе звання академічного. З 2009 року колектив постійно бере участь у щорічній Міжнародній Пасхальній асамблеї «Господи, Господи, силою Твоєю...». 2010 року, за рекомендацією провідних диригентів України, художнім керівником та головним диригентом хору став лауреат Всеукраїнського фестивалю-конкурсу Іван Богданов.

У 2001 році на Міжнародному конкурсі вокальних ансамблів імені Д. Бортнянського камерний хор удруге став володарем «Гран-Прі». Цей колектив записав усі 35 концертів композитора: «Хорові концерти Д. Бортнянського». В Успенському Соборі Києво-Печерської Лаври **16 травня** і відбувся концерт-презентація цього компакт-диску. Вступним словом концерт відкрила кандидат мистецтвознавства, доцент Ірина Чижик. У програмі концерту прозвучали: київський розспів «Плотию уснув», соліст Андрій Ревун; Літургія «Київська» (фрагменти) М. Дилецького, «К Богородице прилежно» П. Чеснокова; концерт № 16 «Вознесу Тя, Боже мой» Д. Бортнянського; «Символ Веры» І. Стравінського; концерт № 32 «Скажи ми, Господи» та концерт № 34 «Да Воскреснет Бог» Д. Бортнянського; «Господи, Иисусе Христе» А. Шнітке; «Христос Воскресе» С. Орфеева. Диригент – Іван Богданов, хормейстери – Л. Шулька, М. Житник.

У Великому залі НМАУ імені П. Чайковського 16 травня відбувся концерт вокальної музики, під час якого виступили недавні випускники вокального факультету, а нині – відомі солісти Національної опери України: народний артист України І. Борко, заслужені артисти України К. Страценко і М. Кіришев, лауреати міжнародних конкурсів М. Березовська, З. Рожок, А. Родіна, А. Маслаков і соліст Національної філармонії України, лауреат міжнародного конкурсу С. Бортник. Усі вони

працюють у класі відомого митця, концертмейстера Національної опери України, лауреата міжнародного конкурсу піаністки Г. Дуденкової. У концерті прозвучали дуети, тріо, квартети, ансамблі з опер В. Моцарта, Р. Леонковалло, К. Сен-Санса, Ж. Бізе, Ж. Массне, Р. Вагнера, Дж. Верді, Д. Пуччіні, Р. Штрауса та інших.

У Концерті симфонічної музики, який відбувся у Великому залі Академії **17 травня**, уперше в Києві прозвучали оригінальні твори Б. Ставенхагена – Концерт для фортепіано з оркестром (*сі мінор*) та “Rapsodia Sinfonika” для фортепіано і струнного оркестру у виконанні державного академічного естрадно-симфонічного оркестру України під керівництвом Сергія Свінцицького. У другому відділенні концерту було виконано симфонічну фантазію «Франческа да Ріміні» П. Чайковського, танок із третьої дії опери «Самсон і Даліла» К. Сен-Санса і танок № 2 А. Маркеса. Солістом виступив відомий піаніст, який уже вдруге взяв участь у Пасхальній асамблеї, народний артист Росії, професор Михайло Банк.

Цього ж дня у Костелі святого Олександра відбувся концерт вокального ансамблю старовинної музики “Vox animae” під керівництвом Наталії Хмілевської. Цей колектив у складі шести учасників створено на кафедрі старовинної музики НМАУ ім. П. І. Чайковського у квітні 2009 року. Усі вони досліджують історичну практику виконання старовинної вокальної музики, а своєю активною концертною діяльністю активно популяризують старовинну музику в Україні. Ансамбль був учасником кількох майстер-класів професорів “Schola Cantorum Basiliensis” (Швейцарія) у Києві, “Summer Academy of Music” у Кракові, “Early Music Days” в Угорщині. Свою різноманітну програму ансамбль представляв у музичних проектах і фестивалях, серед яких – “Fur Kenner und Liebhaber” (для знавців та аматорів) під керівництвом С. Шабалтіної, «Класика по п'ятницях» культурно-освітнього центру «Майстер-клас», фестиваль «Шоко-класика», Міжнародна Пасхальна асамблея (2011, 2012), «Бах-фест» (2009–2012, м. Суми), «Харківська бахіана» (2013) тощо. У серпні 2012 року ансамбль взяв участь у Міжнародному фестивалі старовинної музики в м. Утрехт (Нідерланди), здобувши серед 83 колективів найвище визнання – приз глядацьких симпатій. Ансамбль відкритий для спільних творчих проектів. Протягом кількох років він активно співпрацює з відомою клавесиністкою Наталею Фоменко, лауреатом I премії Міжнародного конкурсу імені Ванди Ландовської (Барі, Італія, 2013), учасницею багатьох міжнародних фестивалів, симпозіумів, майстер-класів. У її виконанні прозвучали хорові твори Й. С. Баха, Д. Букстехуде, Г. Ф. Генделя.

Хоровим гала-концертом до Міжнародного дня жінок-мироносиць **18 травня** відбулося урочисте закриття П'ятої Міжнародної Пасхальної асамблеї-2013. У Великому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського, за традицією, концерт розпочався святковими фанфарами «Господи, Господи, силою Твоєю...» у виконанні ансамблю трубачів, студентів Академії. Урочисто гімнічний настрій підхопили дзвонарі. Яскраве музичне дійство продовжив відомий жіночий хор Київського інституту музики імені Р. Глієра (керівник – Галина Горбатенко), заснований 1986 року. Колектив має багату творчу біографію, у його репертуарі найкращі твори світової хорової музики – митців епох Відродження, Класицизму, Романтизму, також обробок українських народних пісень, духовна музика, твори сучасного хорового авангарду. Хор має багато фондових записів, які звучать на Українському радіо, його виступи транслюються на телебаченні, мають схвальні відгуки преси, видатних діячів українського хорового мистецтва. Одним з основних напрямів діяльності цього колективу є

творча співпраця з сучасними українськими композиторами. Він постійно бере участь у фестивалях Національної спілки композиторів України («Київ-Мюзик-Фест», «Прем'єри сезону»), у Всеукраїнському хоровому фестивалі «Золотоверхий Київ», хоровому фестивалі духовної музики «Глас Печерський» та ін. Хор постійно працює над прем'єрним виконанням творів сучасних українських композиторів: Л. Дичко («Літургія» для жіночого хору, «Іспанські фрески»), В. Польової («Піснеспіви», «Сугревушка», «Молитва»); В. Степурка («Псалом» та «Павана»); М. Шука («Диптих», «Усі зорі зеленіють»); В. Стеценка («Чогось мені сумно»), Г. Гаврилець («Псалом»), З. Штрохбаха («Ave Maria»), І. Алексійчук («Вечірня молитва») та ін. Щороку хор виступає під час творчого звіту КІМ ім. Р. М. Глієра на фестивалі мистецтв «Шевченківський березень». У його виконанні прозвучали: тропар «Христос Воскрес», «Молитва до Святої Трійці» М. Шука, «Благо царя, Благая мати» В. Польової, «Слава Отцю і Сину» І. Алексійчук.

Хор хлопчиків муніципальної академічної чоловічої хорової капели імені Л. Ревуцького під керівництвом заслуженої артистки України Аїди Зайцевої часто виступав у концертах Пасхальної асамблеї. Колектив створено 1988 року, щоб залучити дітей до відродження й розвитку традицій народів світу в Україні, відкрити їм і їх слухачам перлини світової музичної культури. За 24 роки творчого шляху хор набув популярності як в Україні, так і в багатьох країнах світу. Скрізь, де виступали юні співаки, чистий дитячий спів, висока майстерність і виконавська культура не залишали байдужими жодного слухача. Видатними подіями у культурному житті Києва стають спільні виступи хору хлопчиків з відомими професійними колективами: чоловічою капелю імені Л. Ревуцького, Київським камерним оркестром, Національним симфонічним оркестром України, Державним духовим оркестром України, Національною оперою України, Большим театром (Росія), хоровою капелюю м. Дармштадт (Німеччина), Варшавською Національною оперою тощо. Сьогодні у хорі співають і навчаються більше ста дітей та юнаків віком від чотирьох до тридцяти років, у гастрольях беруть участь 35–40 співаків. Хлопці мають можливість навчатися грі на фортепіано і гітарі. Багато вихованців обрали музику своїм фахом. Піднесено-емоційно прозвучали у виконанні цього хору твори «Плотію уснув» І. Євєцьких, «Il est bel et bon» П. Пасеро, «Jazz Glotia» Р. Ландика, «Христос Воскрес» О. Кошиця

Жіночий хор «Ярославна» Київської дитячої школи мистецтв (керівник Луїза Коваленко) виконав «Отче наш» Л. Дичко та «В молитвах Неусипаючу Богородицю» Г. Давидовського.

Після хорових антифонів лауреати міжнародних конкурсів К. Куликова і М. Алоє виконали «Светлий праздник» С. Рахманінова із сюїти № 1 для двох фортепіано, жіночий вокальний ансамбль «Making waves» (керівник Вікторія Вітренко) – «Хваліте Господа» Д. Смірнова та українську народну пісню «Шум» в обробці В. Уманця. Цей ансамбль створено у січні 2010 року. Його вісім учасниць мають технічну освіту, співали раніше в Національній академічній хоровій капелі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Ансамбль виконує класичну музику, сучасні обробки українських народних пісень, популярну і хорову музику народів світу. Колектив неодноразово був лауреатом конкурсів. У квітні 2010 року він дебютував на сцені Львівського будинку органної музики, виконавши «La petite fille sage» («Маленька слухняна дівчинка») з циклу «Les Petites Voix» («Маленькі голоси») Ф. Пуленка, далі виступив на фестивалі «Хвиля над Дніпром» (Київ, травень 2010), посів перше місце серед вокальних ансамблів на кон-

курсі “Art-fiesta” (Харків, жовтень 2010), а також став єдиним лауреатом у номінації «Вокальні ансамблі» на Першому всеукраїнському відкритому фестивалі «Співоча феєрія». У квітні 2011 року ансамбль здобув перше місце на Першому всеукраїнському хоровому конкурсі серед технічних навчальних закладів “Art-premier”, а у травні в музеї «Київська фортеця» відбувся його перший сольний концерт, другий – у грудні у філії Київського музею російського мистецтва «Шоколадний будиночок». У серпні 2011 року ансамбль брав участь у фестивалі духовної музики в Норвегії, а в листопаді посів друге місце на Другому Всеукраїнському конкурсі імені Бориса Лятошинського. 2012 рік був для цього колективу не менш насиченим: у травні відбулися виступи у церквах Лондона, присвячені 60-річчю правління королеви Єлизавети; у серпні дівчата у жорсткій боротьбі вибороли перше місце у конкурсі «Поющий мир» (Санкт-Петербург), у грудні – участь у традиційному вже сольному різдвяному концерті в Малому залі НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Відомий ансамбль солістів «Благовість» (керівник Тетяна Кумановська) виконав хоровий концерт Д. Бортнянського № 34 «Да воскреснет Бог» та «Кант Великодню» Я. Яциневича.

У концерті-закритті взяла участь і відома оперна співачка, випускниця академії солістка Національної опери України, заслужена артистка України Людмила Монастирська, яка подарувала слухачам “Ave Maria” Дж. Каччіні. Співачка була удостоєна найвищої нагороди Академії – ордена «За видатні досягнення у музичному мистецтві». Греко-римський «Тропар Великодню», «Да воскреснет Бог» П. Гончарова та українська народна пісня «Зоре моя, вечірняя» прозвучали у виконанні зведеного хору Київської духовної академії та семінарії під орудою архімандрита Романа Підлубняка.

Відкриттям асамблеї став виступ жіночого хору насельниць Городокського монастиря, заснованого у Городку наприкінці XVI століття. Перша згадка про цей монастир належить до 1516 року, коли князь Костянтин Острозький підтвердив грамотою від 6 березня 1516 року заповіт своєї тещі, яким Городок із присілками Обарів і Хобковщина на Волині і село Вольниця з усіма угіддями та прибутками були подаровані обителі. Михайло Грушевський в «Історії України Русі», аналізуючи церковний устрій українських земель XVI – XVII ст., зазначає, що монахи Києво-Печерського монастиря засновують у Городку монастирське подвір'я. Тихе і мальовниче місце привернуло увагу ченців, завдяки яким на цьому місці загорілась лампада молитви. Яскрава темброва палітра, унікальний ансамбль, чистота голосів і високопрофесійна манера керування хором регента матінки Рафаїли свідчать про високу культуру співу в монастирі.

Уперше в концертах Пасхальної асамблеї виступив відомий камерний оркестр «Київ-класик» під керівництвом маестро Германа Макаренка, який виконав твір для кларнету І. Попазова «Мамині сльози» (соліст Олег Мороз). Високу професійну культуру продемонстрував і чоловічий ансамбль (квінтет) «Урмулі» з Грузії. Виконавців упевнено можна назвати віртуозами Тбілісі. Цей квінтет створено 1993 року і свою головну мету цей колектив, очолюваний Нугзаром (Давидом) Кавтарадзе, вбачає у відтворенні музичної грузинської культури завдяки віртуозній манері виконання. Коріння народних грузинських мелодій, аранжованих керівником «Урмулі», сягають часів Середньовіччя, але у виконанні квінтету вони звучать несподівано сучасно й актуально. Квінтет «Урмулі» відомий у всьому світі, адже провів більше 500 концертів у Німеччині, Австрії, Франції, Швейцарії, Іспанії, Канаді, Польщі та інших країнах. І кожен з його виступів ставав подією

в культурному житті країни. Ансамбль грає на унікальних народних музичних інструментах ручної роботи, поширених у різних куточках Грузії: саламурі, пандурі, дудуки поширені в східній Грузії; чонгурі, чунірі, чібоні – у західному регіоні країни. Члени квінтету – справжні універсали: кожен із них грає на будь-якому з інструментів, демонструючи віртуозну техніку виконання (наприклад, одночасна гра на двох духових інструментах), співають найскладніші пісні у стилі традиційної для Грузії поліфонії. У репертуарі ансамблю – духовна і музична культура всіх регіонів Грузії. На завершальному концерті Асамблеї-2013 колектив виконав: святкову народну пісню «Мравалджаміер», грузинську народну мелодію «Світанок» в обробці Рєваза Лагідзе, грузинські народні мелодії «Гандагана», пісню про кохання «Сатрфіало» (сл. Галактіона Табідзе, муз. Ігоря Колбая), «Ліричні мелодії» в обробці композиторів Я. Боробохідзе і М. Мерабішвілі.

П'ята Міжнародна Пасхальна асамблея-2013 «Господи, Господи, силою Твоєю...» завершилась. Що нового принесла вона українській культурі? Які горизонти відкрила і в чому неординарність цієї популярної мистецької програми? Однозначно відповісти на ці запитання складно. Важливо, що в наш нестабільний і дуже заполітизований час Міжнародна Пасхальна асамблея стала тим джерелом життєдайної сили, яке вселяє надію та віру в торжество добра, справедливості, могутності людини. Високодуховна музика різних жанрів звучала у храмах, на сценах театрів і концертних залів, вона зближувала слухачів, вселяла в їхні душі оптимізм і почуття гідності за свій народ, свою країну, про яке останнім часом чомусь почали забувати.

Пасхальні асамблеї – це не лише зразкові мистецькі програми, у яких беруть участь видатні художні колективи та виконавці України. Щороку до них приєднуються музиканти з багатьох країн світу, здійснюючи ще один крок до міжнародного визнання і єднання. Культурно-мистецькі акції Асамблеї підтримали посольства семи країн: Росії, Німеччини, Італії, Швейцарії, Норвегії, Молдови, Грузії. І це не випадково, адже про неї говорять у світі, вона вже відома і вселяє впевненість і силу, віру. Для віруючих християн урочисте відкриття Асамблеї в Софії Київській на другий день Світлого Воскресіння Христового стало визнанням безперечного авторитету Української Православної Церкви.

Новим для Асамблеї стало розширення її жанрових меж: міні-балет О. Родіна «Пори року» і хореографічна інтерпретація швейцарським балетом «Німецького реквієму» Й. Брамса, хорів антифони в Софії Київській, урочисті фанфари труб і пасхальні передзвони столичних храмів, презентації нових видань і компакт-дисків – усе це яскраві мистецькі події, які збагатили свято. Набатово звучали заклики небайдужих учасників єднати зусилля заради збереження і примноження славетних слов'янських традицій.

Нарешті, Пасхальні асамблеї – це мистецька акція, яке є потужним чинником розвитку хорової культури не лише в Україні; взяти участь у ній прагнуть найкращі хорові колективи, виконавський рівень яких визначає характер розвитку сучасного хорового мистецтва.

На нас чекає велика робота з підготовки VI Міжнародної Пасхальної асамблеї «Господи, Господи, силою Твоєю...», яка традиційно відкриється у Києві на другий день Світлого Пасхального Воскресіння 21 квітня 2014 року. Ми запропонуємо слухачам нові оригінальні прем'єри, цікаві програми, яскраві сценічні інтерпретації.

До нових зустрічей!

Рожок В. І. П'ята Міжнародна Пасхальна асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю...» – 2013: кроки визнання і творчих перемог. Розкрито етапи становлення й утвердження нової культурно-мистецької акції, спрямованої на відродження духовності в Україні, утвердження миру і єднання між народами засобами мистецтва; охарактеризовано творчі колективи, які взяли участь у ній, їхні програми; наголошено на розширенні не лише її жанрових, а й географічних меж, завдяки чому вона набуває вагомого міжнародного значення.

Ключові слова: хорове виконавство, міжнародні мистецькі зв'язки, Міжнародна Пасхальна асамблея «Господи, Господи, силою Твоєю...».

Рожок В. И. Пятая Международная Пасхальная ассамблея «Господи, Господи, силою Твоею...» – 2013: шаги признания и творческих побед. Раскрыты этапы становления и утверждения новой культурно-художественной акции, направленной на возрождение духовности в Украине, утверждение мира и единства между народами средствами искусства; охарактеризованы творческие коллективы, которые приняли участие в ней, их программы; отмечено расширение не только её жанровых, но и географических границ, благодаря чему она приобретает весомое международное значение.

Ключевые слова: хоровое исполнительство, международные культурные связи, Международная Пасхальная ассамблея «Господи, Господи, силою Твоею...».

Rozhok V. I. The Fifth International Easter Assembly “Lord, Lord, in Thine Own Strength...” – 2013: the Steps of Recognition and Creative Achievements. This article reveals the stages of development and approval of the new cultural and artistic action aimed at the revival of spirituality in Ukraine and the establishment of peace and unity among nations through art; characterizes the creative teams that took part in it, their programs; marks the expansion of its genre and geographic boundaries, by which it gains a weighty international importance.

Key words: choral performance, international cultural relations, International Easter Assembly “Lord, Lord, in thine own strength...”.